



ХЭВЛЭЛ
МЭДЭЭЛЛИЙН
ЗӨВЛӨЛ

СОНГУУЛИЙГ ЁС ЗҮЙТЭЙ СУРВАЛЖЛАХ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ



2020 он

1. ӨМНӨХ ҮГ
2. СОНГУУЛИЙГ ЁС ЗҮЙТЭЙ СУРВАЛЖЛАХ НЬ
 - Бэлтгэл ажиллагаа
3. АНХААРАХ ЗАРИМ ЗҮЙЛС
 - Редакц юу анхаарах вэ?
 - Сэтгүүлч юу анхаарах вэ?
 - Худал мэдээлэл доромжлол гүтгэлэг тараахгүй байх
 - Буруутгагдсан этгээдэд тайлбар өгөх боломж олгох
 - Залруулга хийх, уучлалт хүсэх
 - Төлбөртэй мэдээлэл, үзэл бодол, байр суурийг редакцийн бүтээлээс ялгаж зааглах
4. ТЭГШ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ
 - Жендэрийн тэгш байдлыг хангах
 - Эфир болон зай талбайн тэгш хуваарилалт
5. ИРГЭДИЙН МЭДЭХ ЭРХ БА СОНГОГЧДЫН БОЛОВСРОЛ
6. СОНГУУЛИЙН СУРТАЛЧИЛГААНЫ ҮЕД СОШИАЛ МЕДИАГ АШИГЛАХ НЬ
 - Редакц сошиал медиаг ашиглахдаа юуг анхаарах вэ?
 - Сэтгүүлч сошиал медиаг ашиглахдаа юуг анхаарах вэ?
7. ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ БА ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН ӨӨРИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ



Чингисийн өргөн чөлөө, СБД



976- 70000610



www.mediacouncil.mn



Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл

ӨМНӨХ ҮГ

Монгол Улс 2020 оны УИХ-ын ээлжит сонгуулийг онцгой нөхцөл байдалд, олон сорилтын дунд хийх гэж байна. Үг хэлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, сайн дураараа эвлэлдэн нэгдэх, жагсаал цуглаан хийх, чөлөөт шүүмжлэл өрнүүлэх зэрэг хүний үндсэн буюу жам ёсны эрхээ хэрэгжүүлэх боломжтой нөхцөлд ард иргэд улс төрийн сонголтоо бүрэн дүүрэн, итгэл төгс хийж чадна. Иймд цар тахлын үеийн чөлөөт, шударга, ардчилсан сонгуулийн үйл явцад чөлөөт хэвлэл мэдээлэл, мэргэжлийн сэтгүүлчдийн үүрэг, хариуцлага үлэмж их юм. Ардчилсан сонгуулийн үеэр хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд дараах зүйлсийг онцгой анхаарах нь зүйтэй.

- Иргэдийг бодитой, баримттай, олон талын эх сурвалжаар баталгаажсан, тэнцвэртэй мэдээллээр хангах
- Сонгуулийн үед сонгогчдын боловсролын асуудалд анхаарал тавьж, тусгай булан, эфирийн цаг гарган ажиллах
- Иргэдийн мэдэх эрхийг бүх төрлөөр хангахыг эрмэлзэх, иргэд сонгогчдын дуу хоолойг олон нийтэд хүргэх боломжоор хангах
- Намууд, нэр дэвшигчдэд ялгаварлалгүйгээр, тэнцвэртэй хандах
- Хэвлэл мэдээллийн байгууллага, редакц, сэтгүүлч мэргэжлийн зарчмаа өндөрт баримталж, тус бүр ёс зүйтэй, хүнлэг энэрэнгүй байдлаар ажилдаа хандах

Мэргэжлийн сэтгүүлчдийн өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа мөрддөг “Хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн зарчим” нь улс орны өндөржүүлсэн бэлэн байдлын үеийн сонгуулийн сурталчилгааны үед энгийн үеийн нэгэн адил хүчин төгөлдөртэй. Харин сэтгүүл зүйн нөлөө, үр дагавар нь энгийн үеэс хэд дахин өсөн нэмэгдэж, олон нийтийн үнэлгээг давхар авдаг. Иймд сэтгүүлчид, хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд сонгуулийн үед “хоточ банхар”-ын үүргээ нэр төртэй биелүүлэхийн сацуу мэргэжлийн сэтгүүлчдийн нэр хүндийн хамгаалалт болсон мэргэжлийн ёс зүйн зарчмаа чанд сахин мөрдөж ажиллах нь чухал юм. Энэхүү зорилгын төлөө Хэвлэл мэдээллийн зөвлөлөөс сэтгүүл зүйн мэргэжлийн редакцууд болон сэтгүүлч, сурвалжлагчдад зориулсан “Сонгуулийг ёс зүйтэй сурвалжлах бодлогын баримт бичиг”-ийг санаачлан боловсруулж Та бүхэнд хүргүүлж байна.

Сэтгүүлчдэд мэргэжлийн практик арга зүйн зөвлөмж болох энэхүү бодлогын баримт бичгийг бэлтгэхэд ХМЗ-ийн Сонин, сэтгүүл, сайтын Ёс зүйн хорооны гишүүн О.Ариунбилэг томоохон үүрэг гүйцэтгэснийг энд тэмдэглэж, гүн талархал илэрхийлье.

ХМЗ-ийн Гүйцэтгэх захирал Г.Гүнжидмаа

СОНГУУЛИЙГ ЁС ЗҮЙТЭЙ СУРВАЛЖЛАХ НЬ:



Бэлтгэл ажиллагаа:

Сонгуулийн өмнөх жилээс редакцууд сонгуулийн жилийн контентын төлөвлөгөөг гаргах нь бэлтгэл ажиллагаа сайтай, алдаа багатай ажиллах үндэс болдог. Төлөвлөлтөө гаргахдаа дараах зүйлсийг анхаарна.

- Төсөв нэмэлтээр гаргах эсэх
- Хүний нөөц одоо байгаагаараа байх уу эсвэл хүн нэмэх үү? Хүн нэмэхээр бол ямар агуулга бүтээгчийг нэмэх вэ?
- Ямар байгууллага, мэргэжилтэн, хуульч, зөвлөхүүдтэй хамтран ажиллаж болох вэ?
- Шинэлэг зүйл юу хийх вэ?
- Техник хэрэгслүүд хэр хүртээмжтэй байх вэ?
- Онцгой нөхцөл байдал үүсвэл сэтгүүлчдийнхээ аюулгүй байдлыг хангах зааварчилгаа, журам байгаа юу?
- Сошиал орчинд ямар журам баримтлах вэ?

Төлөвлөгөө гаргахдаа нийт контентын агууламж, цаг, талбайдаа анализ хийж тэдгээрт сонгуулийн контентыг ямар хуваарьтайгаар нэмж оруулахаа тооцоолсноор энгийн болон сонгуулийн контентын хувиа зохих шалгуураар бий болгоно. Хүний нөөцөө хуваарилж, агуулгын хамрах хүрээгээ өргөн байлгах бүхий л боломжийг тогтооно.

Сонгуулийн контент нь дотроо сонгогчдын боловсролд зориулсан, нам, нэр дэвшигчдийн сурталчилгаа, иргэдийн үзэл бодлоо илэрхийлэх индэр, Сонгуулийн Ерөнхий хорооны мэдээлэл, хэвлэлийн хурал, сонгуультай холбоотой үйл явдлын мэдээллүүд зэрэгт хуваагдана.

Сонгуулийн үеэр ерөнхийдөө ижил төрлийн контентууд цацагдана гэдгийг тооцоолж, өөрийн редакцын ялгарах давуу тал нь юу байх вэ гэдгээ тодорхойлно.

Сонгуулийн тухай хуулийг судалж, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд хамаатай хэсэгт нь алдаа гаргаж болзошгүй заалтуудыг анхааралдаа аван, редактораа хэлэлцэнэ. Шаардлагатай тохиолдолд хуульчийн туслалцаа, нэг удаагийн сургалт зэргийг авах боломжтой.

Сонгуулийн үеэр хамтран ажиллах байгууллагуудыг тодорхойлж, мэргэжилтнүүдтэй холбогдоно. Жишээ нь, “Сонгогчдын боловсрол төв”-ийн хэн гэдэг мэргэжилтэнтэй байнгын холбоотой байх вэ, ямар төрлийн агуулгыг энэ байгууллагаас авч болох вэ гэдгээ тодорхойлно. Мөн хуулийн ямар байгууллагатай холбоотой байж болох / эсвэл хуульчтай/ вэ, түүнтэй сонгуулийн үеэр ямар асуудлаар холбогдож болох вэ гэх мэт.

Сэтгүүлчдийнхээ нөөц бололцоог сайтар мэдэр. Тэдний хэд нь сонгуулийн үеэр ажиллаж байсан туршлагатай, хэд нь огт туршлагагүй вэ? Туршлагатай сэтгүүлчид нь дотоод сургалт хийж, анхаарах зүйлсийг бусдадаа хуваалцах боломжийг бий болго. Сонгуулийн үеэр ажиллахдаа мөрдөх журмыг боловсруулж, сэтгүүлчдэдээ танилцуулан, дагаж мөрдөхийг илэрхийлсэн баримт бичигт гарын үсэг зуруулснаар харилцан хариуцлагатай ажиллах боломж бүрдэнэ. Энэ журамд сошиалд баримтлах бодлого, ёс зүйн дүрмүүдийг багтааж болно.

Сонгуулийн үеэр онцгой нөхцөл байдал үүсвэл сэтгүүлчдийнхээ аюулгүй байдлыг хангахын тулд ямар арга хэмжээ авч болохыг урьдчилан тооцоолно.

Сонгуулийн үеийн тэмдэглэлийг редакц үргэлж хөтөлж байх нь дараагийн сонгуульд алдаагүй ажиллах сургамжит түүхийг бий болгоно. Сэтгүүлчид юун дээр алдсан, ямар контентын агуулганд анхаарах ёстой байсан, уншигчид, үзэгчдийн ямар хүслийг гүйцэлдүүлж чадаагүй, ямар дүрэм журам дутуу байсан зэргээ тэмдэглэн үлдээх нь зүйтэй.

СОНГУУЛИЙГ СУРВАЛЖЛАХ НЬ:



Сонгуулийг сурвалжлахдаа ёс зүйн алдаа гаргах нь нийгэмд ихээхэн хор уршиг тарих эрсдэлтэй бөгөөд зарим тохиолдолд мөргөлдөөний эх үүсвэр болох ч магадлалтай. Тиймээс редакцууд шуурхай байдлаараа уралдах бус баримтад тулгуурласан, тэнцвэртэй, бодитой мэдээлэлд анхаарч ажиллах нь чухал.

Хэвлэл мэдээллийн байгууллага нь зөвхөн нам, нэр дэвшигчдээс өгсөн материалыг нийтлэн, нэвтрүүлээд зогсохгүй сонгуулийн кампанит ажлын явц, мөрийн хөтөлбөр зэрэгт дүн шинжилгээ хийж, шүүмжлэлт байдлаар хандсан контент бүтээх нь дараа дараагийн сонгуулиудад намуудын мөрийн хөтөлбөр илүү сайжрах, сонгуулийн үйл явц өндөр түвшинд явагдах нэг үндэс болдог.

Сонгуулийн талаарх сэтгүүл зүйн бүтээл жил ирэх бүр нэмэгдсээр байгаа ч, үйл явдлын мэдээ голлох байрыг эзэлж буй тул задлан шинжилсэн даацтай бүтээлийн тоог нэмэх, чанарыг сайжруулах шаардлагатай. Хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудаас сонины зай талбайд сонгуулийн талаарх сэтгүүл зүйн бүтээлийн эзлэх хувийг дараах байдлаар гаргажээ:¹

2008 онд 1.7%

2009 онд 6%

2012 онд 8.7%

2016 онд 22%

¹“Монголын хэвлэмэл, цахим мэдээллийн хэрэгслүүд, нийгмийн мэдээллийн сүлжээнд хийсэн сонгуулийн мэдээлэл сурталчилгааны мониторинг” Хэвлэлийн хүрээлэн, 2016 он

Редакцын зүгээс анхаарах:



Редакцад ирж буй сонгуулийн сурталчилгаа /нэвтрүүлэг, мэдээ мэдээлэл гэх мэт/ нь ямар агуулгатай байгааг сайтар судалж, өөрийн бүтээл мэт нягтална. Сонгуулийн “хар пиар”-ыг нийтлэн, нэвтрүүлэхээс татгалзаж, тухайн нэр дэвшигч болон намаас гагцхүү мөрийн хөтөлбөр, зорилго зорилтоо сурталчлах шаардлагыг гэрээнд тусгана. Ингэснээр сонгуулийг ёс зүйтэй сурвалжлах сэтгүүл зүйн үүргээ биелүүлэх эхлэл болно. Хэдийгээр тухайн сурталчилгааны нэвтрүүлэг, нийтлэлийг танай редакц бүтээгээгүй ч, танай байгууллагын өөрийн талбарт гарч буй нийтлэл, нэвтрүүлгийн агуулгыг та бүхэн хариуцна. Уншигч, үзэгчдийн хувьд ч танай сувгаар нэвтэрч байгаа бүхэн нэгэн цул юм.

Сонгуулийн үеийн нийт сурталчилгааны цагийг шударгаар хуваарилна. Шударга гэдэг нь тэнцвэр барих, төвийг сахих, үл ялгаварлах зарчим бөгөөд эрх баригч, цөөнх, сөрөг хүчинд ялгаварлалгүйгээр хандахыг хэлж буй.

Редакцтай гэрээтэй ажилладаг нийтлэлчдийн бүтээлд мөн энгийн үеэс илүү хяналттай хандана. Шаардлагатай гэж үзвэл сэтгүүлчидтэйгээ байгуулсан “Сонгуулийн үеэр мөрдөх журам”-ыг гэрээт нийтлэлч, идэвхтэн бичигч, сэтгүүлчидтэйгээ байгуулна.

Сонгуулийн үед редакторуудын хариуцлагыг өндөрсгөх, редакторгүй бол сонгуулийн үеэр ажиллуулах түр редактор ажиллуулах нь учирч болох эрсдэлээс хамгаална. Редакторууд бүтээлийн гарчиг, агуулгын зөрүүтэй байдлыг сайтар хянах нь зүйтэй. Гарчгаар хөтлөгдөн сошиалд шуугиан дэгдэх магадлалтайг анхаар. Гэтэл гарчигт хөндөгдсөн хурц сэдэв нь агуулгадаа дурдагдаагүй, дурдагдсан ч баримтаар нотлогдоогүй бол мэргэжлийн томоохон алдаа болно. Түүнчлэн редактор нь дээр өгүүлсэн гэрээт сэтгүүлчид, нийтлэлчдийн материалыг хянах, нам, нэр дэвшигчдээс ирж буй сурталчилгааны материалын хуульд зохицсон эсэхийг хянах ажлуудыг давхар хийнэ.

Танай аль нэгэн сэтгүүлчийн аав ээж, ах дүү, найз нөхдөөс сонгуульд нэр дэвшиж байгаа бол түүнийг “ашиг сонирхлын зөрчилтэй” хэмээн үзэж, сонгуулиар ажиллуулахаас аль болох татгалзана. Сонгуулийн үеэр ч энгийн мэдээллүүд тасралтгүй гарч байдаг тул тэдгээр мэдээллийг хариуцуулан ажиллуулж болох юм.



Сэтгүүлчдийн анхаарах зүйлс:

Аливаа мэдээллийг олон нийтэд хүргэхдээ өөрийн үзэл бодлоо шигтгэх, бусдад үзэл бодлоо тулгах зэрэг нь мэргэжлийн ноцтой алдаа болно.

Нам, нэр дэвшигчдээс өгч буй статистик тоо, баримт, хэвлэлийн хурал зэрэг нь нэг л түвшний эх сурвалж бөгөөд баримтыг бусад эх сурвалжуудаар заавал нягталж, баяжуул.

Сонгуулийг сурвалжлах үйл явцад эрх баригчид болон санал авах байруудад ажиллаж байгаа ажилтнууд хууль мэдэхгүйн улмаас, эсвэл зориудаар эрх бүхий сэтгүүлчийг санал авах байрнаас хөөж гаргах гэх зэрэг хууль бус шаардлагыг тавих тохиолдол гардаг. Энэ мэт тохиолдлуудад сэтгүүлч хуулийн дагуу өөрийн эрх үүргээ сайтар мэддэг байх, зохих шаардлагаа тавьж чаддаг байх нь чухал. Үүний тулд Сонгуулийн тухай хууль, Мэдээллийн ил тод байдал, мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль зэрэг холбогдох хуулиудаас өөрт хэрэгтэй заалтуудыг уншиж, мэдсэн байвал зохино.

Сэтгүүлчид бүтээлээрээ дамжуулан, мөн өөрийн сошиал хуудсаараа хэн нэгэн нэр дэвшигч, аль нэг намыг дэмжихгүй, мөн дэмжих, эс дэмжихийг бусдад уриалахгүй байх нь ёс зүйд нийцнэ. Тухайн сэтгүүлчийн байр суурийг редакцын байр суурьтай андуурах нь их тул үзэгч, уншигчдаа төөрөгдүүлэх шаардлагагүй.

Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын эзэд болон редакц хууль бус зүйл хийхийг сэтгүүлчээс шаардах эрхгүй бөгөөд, сэтгүүлч тийм шаардлагыг эсэргүүцэх эрхтэй.

Худал мэдээлэл, доромжлол, гүтгэлгийг түгээхгүй байх



Сонгуулийн үед хамгийн түгээмэл ажиглагддаг хуурамч мэдээлэл, гүтгэлэг, доромжлол нь мэргэжлийнхний хувьд хэзээ ч хүлээн зөвшөөрч болохгүй үзэгдэл юм. Тиймээс сэтгүүлч, сурвалжлагчид аливаа мэдээ, мэдээллийг түгээхдээ туйлын хянуур байж, санамсаргүй алдаа гаргахаас сэргийлэн, олон эх сурвалжаар баталгаажуулсны дараа хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээрээ түгээх нь зүйтэй.

2012, 2016 оны сонгуулийн сурталчилгааны үеэр хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудад

хийсэн “Монголын хэвлэмэл, цахим мэдээллийн хэрэгслүүд, нийгмийн мэдээллийн сүлжээнд хийсэн сонгуулийн мэдээлэл сурталчилгааны мониторинг”-д:

“Сонгуультай холбоотой сэтгүүлзүйн бүтээлийн зөвхөн 8 хувь нь хоёр болон түүнээс дээш түвшний, өөр өөр ашиг сонирхол бүхий этгээдийг эх сурвалж болгон ашигласан байна. Сэтгүүл зүйн дийлэнх мэдээлэл нэг эх сурвалжид тулгуурлаж буйгаас гадна зохиогчгүй, хувийн үзэл бодлыг баримтат мэдээлэлд оруулсан байх алдаа дутагдал түгээмэл байв”² хэмээн дурьдсан байдаг.

Сонгуулийн үед мэдээллийн хурдаас илүүтэй бодитой, баримттай, тэнцвэртэй мэдээлэл хамгийн чухал.

Сонгуулийн үр дүнг мэдээлэх үед сэтгүүлчид бусдаас түрүүлэх, шуурхай байхад хэт автан худал мэдээлэл түгээх, олон нийтийг төөрөгдөлд оруулах эрсдэл өндөр болдог. Учир нь энэ үед олон хэрэглэгч хамгийн түрүүнд гарах мэдээллийг “амьсгаа даран” хүлээдэг тул хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд болон сэтгүүлчид туйлын сонор сэрэмжтэй байж, аливаа мэдээллийг албаны мэдээллээр баталгаажуулж цацах нь зүйтэй юм.

Хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн зарчмын нэгдүгээрт дараах зүйлсийг тусгасан байдаг.³

1.1 Мэдээлэл нь үнэнд нийцсэн эсэхийг баталгаажуулж, санамсаргүй алдаа гаргахаас зайлсхийнэ.

1.2 Эх сурвалжийн баталгаатай эсэхийг нягталж, тодорхой дурдахыг эрмэлзэнэ.

Ёс зүйн зарчмын нэгдүгээрт заасны утгыг сануулах мэт Хэвлэл мэдээллийн зөвлөлд ирсэн гомдлын дийлэнх хувийг эзэлдэг, сэтгүүлчдийн алдааны нэгдүгээрт жагсдаг зүйлс бол дээрх агуулга юм. Тиймээс сэтгүүлчид та бүхэн сонгуулийн үеэр ёс зүйн зарчмаа баримтлан ажиллах нь чухал.

Хуурамч мэдээллийг түгээх нэг эх үүсвэр нь сошиал медиа болдог. Тиймээс энэ үед сошиал медиаг мэдээллийн эх сурвалжаа болгохгүй байх, эх сурвалж болгох тохиолдолд заавал бусад эх сурвалжаар баталгаажуулах, постын эзэнээс зөвшөөрөл

² “Монголын хэвлэмэл, цахим мэдээллийн хэрэгслүүд, нийгмийн мэдээллийн сүлжээнд хийсэн сонгуулийн мэдээлэл сурталчилгааны мониторинг” Хэвлэлийн Хүрээлэн, 2016 он

³ Хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн зарчим <http://www.mediacouncil.mn/p/7>

болон тодруулга авах зэрэгт анхаарна. Зөвхөн текст агуулга төдийгүй видео эвлүүлэг, гэрэл зургууд ч хуурамч байж болдог гэдгийг сануулъя.

Дараах ялгааг сэтгүүлчид мэдсэн байвал зохино. Үүнд:

Худал мэдээлэл /disinformation/- Хувь хүн, нийгмийн бүлэг, байгууллага, улс оронд хохирол учруулах зорилгоор санаатайгаар бий болгосон худал мэдээлэл. Ялангуяа засгийн газар, улс төрийн намаас өрсөлдөгч хүчин, хэвлэл мэдээллийг төөрөгдүүлэх зорилготой гаргасан суртал ухуулга.

Буруу ташаа мэдээлэл /misinformation/- Хохирол учруулах санаа, зорилго агуулаагүй худал мэдээлэл

Хуурамч мэдээлэл / mal information/- Бодит байдалд тулгуурласан бөгөөд хувь хүн, байгууллага, улс оронд хохирол учруулах зорилгоор ашигладаг мэдээлэл.

Сонгуулийн үеэр шууд мэдээнээс аль болох зайлсхийх нь дээр. Хэвлэлийн хурал, аливаа үйл явцыг шууд дамжуулах нь худал, гүтгэлэгт мэдээлэл болон эфирээр цацахад тохиромжгүй дүрсийг хяналтгүйгээр олон нийтэд тараах эрсдэлийг бий болгодог. Тиймээс аль болох мэдээллийг нягтлах цаг гаргахын тулд урьдчилан бэлтгэх боломжийг бий болгохыг хичээх нь зүйтэй.

Хэвлэлийн хурлыг шууд дамжуулах бус сэтгүүлч шаардлагатай мэдээллийг авч, бэлтгэсний дараа нийтэлж, нэвтрүүлэх, зарим тохиолдолд бусад эх сурвалжуудаар баталгаажуулан эх сурвалжийн төрлүүдийг ашиглах зэргээр ажиллана.

Буруутгагдсан этгээдэд тайлбар өгөх боломж олгох

Хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн зарчмын 1.8-д “Буруутгагдсан, шүүмжлэгдсэн этгээдэд тайлбар өгөх боломж олгоно” хэмээн заасан байдаг. Энэ нь сэтгүүл зүйн “тэнцвэртэй байх” зарчим юм. Сонгуулиудаар аль нэгэн нам, нэр дэвшигчийн хэн нэгнийг буруутгасан мэдээллийг сонгуулийн сурталчилгааны хугацаа дуусахаас өмнөхөн “амжуулах” нь бий. Ингэснээр буруутгагдсан этгээдэд тайлбар өгөх боломж олдохгүй байх, олдсон ч “үнэ цэнэтэй” хугацаа нь хэдийнээ өнгөрсөн байх тохиолдол олон.

Ингэснээр сэтгүүл зүйн хүнлэг, энэрэнгүй байх зарчмыг үгүйсгэж буй хэлбэр юм.

Хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн зарчмын аравдугаарт дараах заалтыг тусгасан байдаг.

10. Хэвлэл мэдээлэл нь сонгуулийн санал хураалтаас өмнө буруутгагдсан этгээдийг тайлбар хийх боломжгүй хугацаанд нэр дэвшигчийн талаар мэдээлэл түгээхээс зайлсхийнэ.

Залруулга хийх, уучлалт хүсэх

Мэргэжлийн, хариуцлагатай сэтгүүл зүйн нэг ялгарал нь хийсэн алдаандаа залруулга гаргах чадвар юм.

Залруулга нь хэлбэр төдий биш байх нь хариуцлагаа үүрч буйг илэрхийлэх нэг арга болно. Өөрөөр хэлбэл, алдаа гаргасан нийтлэл, нэвтрүүлгийн зай талбай, нэвтрүүлгийн цагтай хэмжээ, хугацааны хувьд дөхүү байхыг анхаарна.

Хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн зарчмын 1.9-д “Нийтэлж, нэвтрүүлсэн мэдээлэл нь ташаа болох нь тогтоогдсон мэдээллийг нэн даруй залруулна” хэмээн заасан. Дээр өгүүлсэнчлэн, сонгуулийн сурталчилгааны хугацаа богино байдаг тул алдаа гаргаж, бусдын нэр хүндэд халдсан тохиолдолд Ёс зүйн зарчимд заасанчлан алдаагаа хурдан ухамсарлаж, залруулгаа нэн даруй гаргах нь зүйд нийцнэ.

Сонгуулийн үеэр хүний нэр төрд халдах, гүтгэх талаар заасан Эрүүгийн хууль хэрэгжсээр байх болно.

Эрүүгийн хуулийн 13.14 дүгээр зүйл “Худал мэдээлэл тараах”⁴

Хүний нэр төр, алдар хүнд, хуулийн этгээдийн ажил хэргийн нэр хүндэд халдсан илт худал мэдээллийг олон нийтэд тараасан бол дөрвөн зуун тавин нэгжээс нэг мянга гурван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр зуун дөчин цагаас долоон зуун хорин цаг хүртэл хугацаагаар нийтэд тустай ажил хийлгэх, эсхүл нэг сараас гурван сар хүртэл зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгэнэ.

⁴ <https://www.legalinfo.mn/law/details/11634?lawid=11634>

Төлбөртэй мэдээлэл, үзэл бодол, байр суурийг редакцийн бүтээлээс ялгаж зааглах

Редакцын бэлтгэсэн мэргэжлийн контентын агуулгаас үзэл суртал шингэсэн мэдээллийг тодорхой тэмдэглэн зааглаж, хэрэглэгчийг төөрөгдүүлэхгүй байх нь сэтгүүл зүйн нэг зарчим юм. Энэ нь нэг талаар иргэдийн мэдэх эрхийг хангах, нөгөөтэйгүүр тухайн редакцын ил тод нээлттэй байдлын нэг хэмжүүр болно. Далд сурталчилгаанаас зайлсхийж, ёс зүй үнэт зүйлээ нандигнан үлдэх нь энэ цаг үед ажиллаж буй хэвлэл мэдээллийн салбарын нийт ажилтны эрхэм үүрэг мөн.

Далд сурталчилгаа гэдэг нь: Сэтгүүл зүйн бичлэгийн хэлбэр, төрөл зүйлээр бэлтгэсэн боловч редакцын бүтээлээс ялгасан тэмдэглэгээгүй, олон нийтийн анхаарлыг татах зорилгоор пиар болон реклам сурталчилгааны арга техникийг ашигласан, тодорхой улс төрчийг илт дэмжсэн, сонгуульд өрсөлдөгч нэр дэвшигч эсвэл намын нэр хүндэд шууд халдсан бүтээлүүдийг хэлнэ.

“Төлбөртэй мэдээлэл” гэдэг нь сонгуулийн сурталчилгаа хийхээр гэрээ байгуулан ажиллаж буй нам, нэр дэвшигчийн мөрийн хөтөлбөрийг сурталчлан таниулсан мэдээ мэдээлэл, нэвтрүүлэг, нийтлэлийг хэлнэ.

“Үзэл бодол” гэдэг нь аливаа асуудлын талаар хэн нэгэн хүний бичсэн, нэг талын байр суурь, үзэл бодол бүрэн шингэсэн агуулга юм. Энэ агуулга нь сэтгүүл зүйн баримт түшиглэсэн бүтээлд тооцогдохгүй. Гэсэн хэдий ч “Үзэл бодол” нь бусдын нэр хүндэд халдах, гүтгэн доромжлох зэрэг хууль бус агуулгыг багтаахгүй.

Мөн сонгуулийн үеэр уншигчид, идэвхтэн бичигчдээс илгээсэн үзэл бодол, байр суурийн шинжтэй материалуудыг нийтлэхээр бол “Үзэл бодол”, “Байр суурь” зэргээр тусгайлан тэмдэглэж олон нийтэд түгээхийг эрмэлзэнэ. Энэ нь мэдээллийн хэт их урсгал дунд буй иргэдэд сэтгүүл зүйн бүтээлийн зааг ялгааг таньж мэдэх боломжийг олгох юм.

Сонгуулийн сурталчилгааны материалыг нийтэлж, нэвтрүүлэхдээ “Төлбөртэй сурталчилгаа” хэмээн тэмдэглэнэ. Энэ нь редакцын бүтээл, байр суурь тухайн бүтээлд агуулагдаагүй болохыг илтгэнэ.

Сонгуулийн үеэр судалгааны олон байгууллага ажиллаж, сэтгүүл зүйн бүтээлүүдэд дүн шинжилгээ хийн, эргэн мэдээлж ажилладгийг дашрамд сануулах нь зүйтэй.

ИРГЭНИЙ МЭДЭХ ЭРХ БА СОНГОГЧИЙН БОЛОВСРОЛ



Мэдээлэлтэй иргэд сонголтоо харьцангуй зөв хийдэг.

Нэр дэвшигчид болон намуудын мөрийн хөтөлбөрийн талаар мэдээлэл авах нь иргэний мэдэх эрх юм. Энэхүү мэдэх эрхийг хангахын тулд хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд сонгуулийн үеэр тэнцвэртэй, бодитой мэдээллээр иргэдийг хангана.

Иргэний мэдэх эрхэд: Мэдээлэл хайх, олж авах, хүлээн авах, түгээх үйл явц багтана. Иргэн хүн хуулиар хориглоогүй бүх мэдээллийг хүлээн авах эрхтэй. Мэдээллийг хүлээн авахдаа мэдээлэл авах хэлбэр, сувгаа сонгох, албан ёсны эх сурвалжийг мэдэх эрхтэй.

Нөгөө талаар, мөрийн хөтөлбөр болон сонгуулийн сурталчилгаанаас гадна сонгогчдод боловсрол олгох агуулга бүтээх нь туйлын чухал. Энэ нь ардчилсан нийгмийг бүтээж буй манай улсын хувьд сонгуульд иргэдийн зүгээс хяналт тавих, мэдээлэлд үндэслэн өөрийн дүн шинжилгээг хийж саналаа өгөх зэрэг боломжуудаар хангадаг.

Сонгуулийн үеэр редаксаас гаргах нийт бүтээлээ цэгнэсний эцэст сонгогчийн боловсролд хандсан контентын хувийг зохистой хэмжээгээр тогтоох, боломжтой бол тусгайлан булан гаргаж, эфирийн цагийг зориулахыг хичээн ажиллана. Сонгогчийн боловсролд зориулсан мэдээ мэдээлэл нь цаг үеийн мэдээлэл биш тул түүнийг урьдаас бэлтгэн, нийтлэн нэвтрүүлэх хугацааг зохицуулах боломжтой. Тиймээс энэ төрлийн мэдээллийг уншигч, үзэгчдийн сонирхлыг татахуйц байдлаар зурган болон видео хэлбэрээр, мөн инфографик, зурган өгүүлэмж /комик/ зэрэг олон төрлөөр бэлтгээрэй.

Сонгогчийн боловсролын мэдээлэл гэдэгт хэзээ, хаана, хэрхэн сонгууль өгөх, сонгуульд оролцохын ач холбогдол, сонгуульд оролцож буй нам, нэр дэвшигчдийн талаарх мэдээлэл, сонгогчийн зүгээс тэдэнд ямар шаардлага тавих нь зүйд нийцэх,

сонгуулийн зөрчлийн талаарх мэдээллийг хэрхэн мэдээлэх зэрэг орно.

Монгол Улсын Их Хурлын Сонгуулийн тухай хууль нь 2019 оны арванхоёрдугаар сарын 20-ны өдөр олон нийтэд хүрсэн. Өмнөх хуулиас нэлээд хэдэн зүйлээр ялгаатай, цар тахлын үеийн зохион байгуулалтад орсноос иргэд, намуудын штабынханд анхаарах зүйл олон болсон тул хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд зохих мэдээллийг хүргэж ажиллана.

МЭДЭЭЛЛИЙГ СУРВАЛЖЛАХ, ОЛОН НИЙТЭД ТҮГЭЭХДЭЭ ТЭГШ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ



Жендэрийн тэгш байдал

2016 оны УИХ-ын сонгуульд нэр дэвшигчдийн 25 хувь нь эмэгтэй нэр дэвшигчид байв. Гэвч сонгуулийн сурталчилгааны үеийн нийт контентын 14 хувь нь эмэгтэй нэр дэвшигчдийн талаар дурьдсан байжээ.⁵

“Жендэрийн эрх тэгш байдал” гэж эрэгтэй, эмэгтэй хүн улс төр, эрх зүй, эдийн засаг, нийгэм, соёлын ба гэр бүлийн харилцаанд тэгш эрхтэй оролцож, эдийн засаг, нийгэм, соёлын хөгжлийн үр шимээс тэгш хүртэж, хөгжилд эрх тэгш хувь нэмрээ оруулснаар жендэрийн ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байхыг хэлнэ хэмээн хуульд тодорхойлдог.

Ярилцлагын дугаар бүрт чинь дараалан нэг хүйсийн нэр дэвшигч оролцож байгаа юм биш биз? Эс бөгөөс хэлэлцүүлэгтээ урьсан зочдын жагсаалтанд чинь нэг хүйс давамгайлсан, нэг намаас илүү олон хүн оролцсон, өөр өөр албан тушаалтай ч эрх баригч талын мэдээллийг дагнан сурталчлах зорилготой хүмүүсийн нэрс байна уу?

Фото зургууд, видео дүрсэнд чинь сайн талыг нэг хүйс голчлон төлөөлж, муу үйлийг нөгөө хүйс нь илэрхийлсээр байгаа юм биш биз? Эмэгтэй нэр дэвшигчээс хувцас загвар, гэр бүл үр хүүхэд, зан чанарын талаар асуугаад мөрийн хөтөлбөр, бодлого шийдвэрийн талаарх асуултад багахан зай үлдээчихээгүй биз?

Хэвлэл мэдээллийн Ёс зүйн зарчмын гуравдугаарт “Хэнийг ч арьс өнгө, яс үндэс, гарал угсаа, хүйсийн байдал, нас, хөгжлийн бэрхшээл, эрүүл мэнд, бэлгийн чиг баримжаа, шашин шүтлэг, гэр бүлийн байдлаар нь ялгаварлан гадуурхалтын золиос болгохгүй” хэмээгээд 3.2-т “Хэвлэл мэдээллийнхэн нийгэмд оршиж байгаа хэвшмэл ойлголтуудыг улам дэвэргэхээс зайлсхийнэ” хэмээн байдаг.

⁵ “Монголын хэвлэмэл, цахим мэдээллийн хэрэгслүүд, нийгмийн мэдээллийн сүлжээнд хийсэн сонгуулийн мэдээлэл сурталчилгааны мониторинг” Хэвлэлийн Хүрээлэн, 2016 он

Жендэрийн хэвшмэл ойлголтуудыг дэврээхээс аль болох татгалзаж, тэгш байдлаар асуудалд хандах нь зүйтэй. “Жендэрийн хэвшмэл ойлголт” гэж улс төр, эдийн засаг, нийгэм, соёлын ба гэр бүлийн харилцаанд эрэгтэй, эмэгтэй хүний гүйцэтгэх үүрэг, эдлэх эрхийн талаар хүйсийн шинжээр уламжлагдан тогтсон ялгаатай ойлголт, хандлагыг хэлдэг. Хэвшмэл ойлголт нь нийтлэг байдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөөд байгаа тогтсон хэлбэрүүд юм. Жишээ нь, “Эмэгтэй хүн байж улстөрч болох хэцүү байна уу”, “Хүчирхэг улстөрч эрэгтэйн ард сайн эхнэр байдаг” зэрэг үг хэллэгээс зайлсхийнэ.

Эфир болон зай талбайн тэгш хуваарилалт

Аливаа улстөрийн нам, нэр дэвшигчийг ямар нэгэн байдлаар ялгаварлан гадуурхахгүй байх, тэгш боломжийг тэдэнд нь олгох нь хэвлэл мэдээллийн үүрэг юм. Үзэгч, сонсогч, уншигчид мэдээллийг олон талаас хүлээн авах боломжтой болсон нь хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудад өөрийн цензурыг тавьж, хэн хэнд үйлчилж, хэрхэн шударга бус авирлаж буйг төвөггүй мэдэх болсныг сануулах юун.

Мэдээ мэдээллийг бэлтгэхдээ эх сурвалжийн түвшний тэнцвэртэй байдлыг хангах нь чухал. Мэргэжлийн бүлэг, сонирхлын бүлэг, үр дагавар хүртэгсэдийн бүлгийг аль алийг нь багтаахыг эрмэлзэх нь мэргэжлийн сэтгүүл зүйн нэг илрэл болно.

Эфирийн цаг, хэвлэлийн зай талбайгаа нам, нэр дэвшигчдэд тэнцвэртэй хуваарилах нь ёс зүйд нийцнэ. Том намууд сурталчилгаанд ихээхэн мөнгө зарцуулж, жижиг нам, бие даагчдад энэ боломж хомс байдаг. Сурталчилгааны гэрээ хийсэн эсэхээс үл хамааран редакц бодлогоороо цөөнхийн дуу хоолой болох, аливаа үзэл бодолд тэнцвэртэй хандах зарчмаа баримтална.

Мөн сонгуулийн үеэрх хэлэлцүүлгийн зочдын жагсаалтдаа энэхүү тэнцвэртэй бодлогоо хадгална.

Сонгуулийн үеэр иргэдийн үзэл бодол, дуу хоолой ихээхэн орхигддог. Редакц үүнд онцгой анхаарч хэлэлцүүлэг, нэвтрүүлэг, мэдээ мэдээлэлдээ багтаана. Энд нам, нэр дэвшигчдээс захиалгаар хийлгэсэн нэвтрүүлэг, нийтлэл дэх иргэдийн дүр багтахгүй.

СОНГУУЛИЙН СУРТАЛЧИЛГААНЫ ҮЕД СОШИАЛ МЕДИАГ АШИГЛАХ НЬ



Хэвлэл мэдээллийн зөвлөлөөс “Цахим орчинд баримтлах редакцын бодлогын баримт бичиг”-ийг гаргасан билээ. Тэрхүү баримт бичгийг редакцууд баримтлан ажиллаж, сонгуулийн үеэр редакцын албан ёсны хуудсууд болон сэтгүүлчдийн үйл ажиллагаагаа зохицуулах нь зүйтэй.

Редакц сошиал медиаг ашиглахдаа юуг анхаарах вэ?

Редакцын албан ёсны сошиал хуудсууд нь тухайн байгууллагын хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлтэй адил хэмжээнд тооцогдох тул сошиалд явагдах үйл ажиллагаа, агуулга нь сэтгүүл зүйн бүтээлийн чанар, шаардлагад нийцсэн байхыг эрмэлзэнэ. Технологийн аюулгүй байдлаа сайтар хангаж, нууц үгээ шаардлагатай үед солих, олон хэрэгслээс нэвтрэхгүй байх, өөр хэрэгслээс нэвтэрсэн үедээ нууц үгийг сануулахгүй байх, log out хийж гарч байх зэргийг анхаарна.

Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын нэр дээрх сошиал хаяг нь тухайн редакцыг шууд төлөөлөх тул мэдээллийн хэрэгсэл дээрх “Төлбөртэй мэдээ”, “Үзэл бодол, байр суурь” зэрэг тэмдэглэгээнүүдийг зохих мэдээллүүдэд хэрэглэж, редакцын байр сууринаас ялгана.

Сэтгүүлч сошиал медиаг ашиглахдаа юуг анхаарах вэ?

Редакцад харьяалагддаг сэтгүүлч нь өөрийн сошиал хуудсаараа дамжуулан аль нэгэн нам, нэр дэвшигчийг дэмжих, эс дэмжихээ илэрхийлэх, бусдад санаа бодлоо тулган шаардах, уриалах, санал болгох нь үзэгч, уншигчдыг төөрөгдүүлнэ. Сэтгүүлч хүн улс төрийн хувьд төвийг сахисан байр суурин дээр байх нь ёс зүйтэй. Аль нэг нам, нэр дэвшигчийг дэмжих/эс дэмжих нь сэтгүүл зүйн бүтээлийн хувьд ашиг сонирхлын зөрчилд тооцогдоно. Мөн нэр дэвшигчдийг элдэвлэх нь Монгол Улсын иргэний сонгох, сонгогдох эрхэд халдаж буй зохисгүй хэрэг.

Сонгуулийн шуурхай мэдээллийн үед сэтгүүлч аливаа мэдээллийг мэдээллийн хэрэгсэлдээ нийтлэх/нэвтрүүлэхээс өмнө сошиал хуудсаараа дамжуулах нь ёс зүйд үл

нийцнэ. Хэдийгээр сошиал хуудас нь албан ёсных биш байсан ч уншигчид редакцын байр суурьтай хольж ойлгох, шуурхай мэдээлэл нь алдаатай байсан тохиолдолд худал мэдээлэл хурдацтай тархах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ БА ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН ӨӨРИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ



Сонгуулийн сурталчилгааны үеэр хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд Харилцаа холбооны зохицуулах хороо, Шударга өрсөлдөөн хэрэглэгчдийн төлөө газар хяналт тавин ажиллана.

Төрийн байгууллага өөрийн үзэмжээр асуудалд хандаж, зарим хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үйл ажиллагааг зогсоох хүртэл арга хэмжээ авч болзошгүй. Тиймээс энэ үед бусад хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай харилцаа холбоотой байж, асуудал мэдээллээ хуваалцдаг байх нь үүсч болох эрсдэлээс хамгаална.

Салбарын өөрийн зохицуулалтын хүрээнд Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл үйл ажиллагаагаа сонгуулийн үед ажиллах түр журмын дагуу ажиллаж буй тул санал гомдлыг Хэвлэл мэдээллийн зөвлөлийн дараах хаягаар хандаж гаргана.

- Улаанбаатар хот, Чингисийн өргөн чөлөө, Сүхбаатар дүүргийн 1-р хороо, 5-р хороолол, Монгол ТВ тауэр, 11 давхар 1102 тоот-Хэвлэл Мэдээллийн Зөвлөлийн ажлын оффист
- Цахим хаяг: info@mediacouncil.mn
- Холбоо барих утас: +976-7000-0160
- Вэб сайт: www.mediacouncil.mn

Хэвлэл мэдээллийн зөвлөлөөс Сонгуулийн сурталчилгааны үед ажиллах түр журамтай эндээс танилцаарай. <http://www.mediacouncil.mn/a/169>

Мөн МСНЭ-ээс хуулийн зөвлөгөө үзүүлэх тул шаардлагатай үед холбоо барих:

- Хаяг: Сүхбаатар дүүрэг 11 дүгээр хороо 7 дугаар хороолол, Ногоон нуурын гудамж-101 Pro one оффис #402 тоот
- Холбоо барих утас :11-330948, 70000948, 99736725
- Имэйл хаяг: mseonline@yahoo.com

Глоб интернэшнл төвөөс сонгуулийн үйл ажиллагааг сурвалжлах талаар сургалт, гарын авлага, сургалтын материалуудыг боловсруулан түгээж буй тул хандахыг хүсвэл:

- Хаяг: Чингэлтэй дүүрэг, 6-р хороо, Их тойруу Логос оффис төв, 902 тоот
- Улаанбаатар - 15141, Шуудангийн салбар - 38, ш/х 102, Монгол улс
- Утас: 324764, 324627
- +(976-11) 324764
- Вэб сайт: www.globeinter.org.mn
- Имэйл хаяг: [globenews\[AT\]globeinter.org.mn](mailto:globenews[AT]globeinter.org.mn)

Хуулийн зохицуулалт

2020 оны сонгууль нь COVID-19 цар тахлын үед болж байгаа тул хэд хэдэн зайлшгүй анхаарах хууль, журмын хүрээнд явагдана.

“Коронавируст халдвар /ковид-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай” хууль:

14 дүгээр зүйл. Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үүрэг

14.1. Хэвлэл мэдээллийн байгууллага цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар Улсын онцгой комисс болон бусад эрх бүхий байгууллагаас өгсөн сэрэмжлүүлэг, мэдээллийг олон нийтэд үнэ төлбөргүй, саадгүйгээр мэдээлнэ.

14.2. Цар тахлын талаарх цаг үеийн болон түүнээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахтай холбоотой үнэн, бодит мэдээллийг баталгаатай эх сурвалжаас авч олон нийтэд хүргэнэ.

Энэ хуульд заасан үүргийг биелүүлээгүй, зөрчсөн тохиолдолд Эрүүгийн хууль болон Зөрчлийн тухай хуулиар арга хэмжээ авахаар заасан. Тиймээс мэдээлэл авах эх сурвалжийн түвшингээ сайтар мэдэж байх нь зүйтэй юм.

Сонгуулийн үр дүнг дамжуулахад зарим тохиолдолд хэвлэлийнхнийг байлцуулахгүй гэх тохиолдол гардаг. Тэгвэл Сонгуулийн тухай хуульд хэсгийн хороод дүн дамжуулах, танилцуулах үйл ажиллагааг ил тод, нээлттэй хийхийг заасан.

71.6. Хэсгийн хороо дүн дамжуулах, танилцуулах ажиллагааг ил тод, нээлттэй явуулна. Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын төлөөллийг байлцуулж болно.

Мөн Сонгуулийн тухай хуулийн долдугаар бүлэгт “Сонгуулийн сурталчилгаа”-ны

талаар тусгасан. Энэ бүлгээс хэвлэл мэдээлэлд хамаатай хэсгийг дараах байдлаар оруулав.

Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн сурталчилгааг 2020 оны 6 дугаар сарын 02-ны өдрөөс эхлэн 2020.6.23-ны 00:00 цагаас өмнө дуусгана.

Нэг. Сонгуулийн сурталчилгааны арга хэлбэр

Сонгуулийн сурталчилгааг дараах арга, хэлбэрээр явуулна.

- Радио телевизийн сурталчилгааны нэвтрүүлэг ашиглах
- Цахим орчин ашиглах
- Өдөр тутмын болон бусад сонин сэтгүүлд сонгуулийн сурталчилгааны материал нийтлүүлэх

Хоёр. Сонгуулийн хууль бус сурталчилгаа

- Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, цахим орчин, мессеж ашиглан улс төрийн чансаа тогтоох зорилго бүхий аливаа хэлбэрийн шалгаруулалт, санал асуулга зохион байгуулах.
- Сонгуулийн сурталчилгаа явуулах эрх бүхий этгээд нь сонгуулийн сурталчилгааны явцад дараах үйлдэл гаргах, үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:
 - хуульд зааснаас өөр арга, хэлбэрээр сонгуулийн сурталчилгаа хийх;
 - зөвшөөрснөөс бусад хугацаанд сонгуулийн сурталчилгаа хийх;
 - сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт тусгагдаагүй аливаа зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх талаар амлалт авах, ийм агуулга бүхий аливаа үйлдлийг сонгуулийн сурталчилгаанд ашиглах;
 - хуульд зааснаас бусад тохиолдолд төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн тээврийн хэрэгсэл, бусад өмч хөрөнгийг аливаа хэлбэрээр сонгуулийн сурталчилгаанд ашиглах;
 - оройн 22:00 цагаас дараа өдрийн 08:00 цаг хүртэлх хугацаанд чанга яригч ашиглах;
 - олон нийтийг хамарсан аливаа шашны зан үйл ашиглах, түүнийг зохион байгуулах, оролцох, ивээн тэтгэх, шашны холбогдолтой эд зүйл тараах.

Дөрөв. Сурталчилгааны явцад хориглох үйл ажиллагаа, хязгаарлалт

Сонгуулийн сурталчилгаа хийх эрх бүхий этгээдэд хариуцлага хүлээлгэх зорилгоор тэдгээрийн нэрийн өмнөөс аливаа этгээд санаатайгаар хууль бус сурталчилгаа хийхийг хориглоно.

- Харилцаа холбооны зохицуулах хороо дараах үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, зөрчсөн тохиолдолд радио, телевизийн байгууллагын олон суваг дамжуулах

үйлчилгээ эрхлэгчийн сүлжээгээр дамжих эрхийг зөрчил гарсан өдрөөс эхлэн гурван сар хүртэл хугацаагаар хязгаарлана. Үүнд:

- нам, эвслийн дарга, түүнчлэн нэр дэвшигч нь сонгуулийн сурталчилгаа эхэлсэн өдрөөс хойш санал авах ажиллагаа дуустал сонгуулийн сурталчилгааны бус бие даасан нэвтрүүлэг, хөтөлбөр, ярилцлагад орохоыг;
- сонгуулийн сурталчилгаа эхлэхээс өмнө хийгдсэн аливаа нэвтрүүлэг, хөтөлбөр, дуу, дүрс бичлэг, ярилцлагыг нэвтрүүлэх, нийтэлж байгаа эсэх
- Шударга өрсөлдөөний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараах үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллаа. Үүнд:
- Радио, телевиз нь мэдээллийн хөтөлбөрөөрөө нам, эвсэл, нэр дэвшигчийн талаарх сонгуулийн үйл явцын мэдээллийг хүргэхдээ бодит, тэнцвэртэй, нэг талыг барихгүй, хараат бус байх зарчмыг баримтална.
- Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, цахим орчин, мессеж ашиглан улс төрийн чансаа тогтоох зорилго бүхий аливаа хэлбэрийн шалгаруулалт, санал асуулга зохион байгуулах,
- Аливаа хэвлэл мэдээллийн байгууллага сонгуулийн сурталчилгааны үеэр аль нэг нам, эвсэл, нэр дэвшигчийн талаарх мэдээ, мэдээллийг дагнан гаргах, эсхүл гаргахгүй байхаар амлалт авах, гэрээ байгуулахыг хориглоно.

Дээрх зөрчлийг гаргасан тохиолдолд Шударга өрсөлдөөний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага хэвлэл мэдээллийн байгууллагад эхний удаа сануулах арга хэмжээ авч болно. Мөн хуульд заасан зөрчлийг шалгах хугацаанд санал хураалтын дүн гарах хүртэлх хугацаанд үйл ажиллагааг нь зогсоох тухай дүгнэлтийг зөвшөөрөл олгосон байгууллагад нь хүргүүлэх арга хэмжээг авч болно.

Сонгуулийн үйл явц цар тахлын үед болж байгаагаас үүдэн Засгийн газрын 188 дугаар тогтоолоор тусгай журам баталсан. Энэхүү журмын хэрэгжилтийг хянах нэг тал нь хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд байж болох юм. Тиймээс “Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны ээлжит сонгууль зохион байгуулах үйл ажиллагааны явцад коронавируст халдвар (ковид-19)-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх журам”-ыг www.cec.gov.mn/blog/2661 уншиж судлах.

